

Beijerlandsche Berichten

oud-beijerland, dat als uit ruigte werd geboren,
kan thans't oplettend oog des reizigers bekoren,
'T herinnert EGMOND ons, door SPANJES beulenrot,
Voor Vaderlandsche trouw vermoord op een Schavot,
'T leed weinig in den nood van Nederland, voor deezen
Maar moest in't jongst Krakeel een prooi der plondring
weezen.

Uitgave van "Historische Vereniging Oud-Beijerland"

Historische Vereniging Oud-Beijerland

Opgericht 30 september 1997
Beschermer F.A. baron van Tuyll van Serooskerken
Ambachtsheer van Oud-Beijerland

www.hvobl.nl

Beijerlandsche Berichten

Jaargang 25 nummer 89 december 2022

Redactie

Pieter Jan in 't Veld
Jan Paul van der Spek

Contributie: minimaal € 10,- per jaar

Rekeningnummer NL16 RABO 0351 1871 03 t.n.v. HVO, Oud-Beijerland
Buiten de regio wordt de Beijerlandsche Berichten per post verzonden
en brengen wij € 6,- kosten in rekening

Bestuur

Pieter Jan in 't Veld, *voorzitter*, (0186) 61 75 23
Adri de Groot, *secretaris*, Willem Vrijlandstraat 75, 3262 GN
Oud-Beijerland. (06) 51 05 26 60. mail: a.groot21@upcmail.nl
Henk Dijkstra, *penningmeester en ledenadministratie*. (0186) 61 69 06
mail: historischeverenigingobl@gmail.com
Lennart van der Meer, *lid*. (06) 43 89 41 14

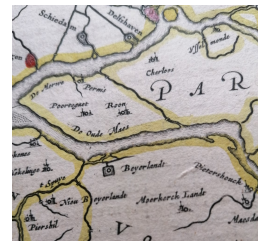
Ons archief, het **Historisch Informatie Punt** (HIP), is gevestigd in de het
Oude Raadhuis aan de Waterstal in Oud-Beijerland.
Geopend elke 2^e en 4^e dinsdag van de maand van 14.00 tot 16.00 uur,
behalve in de maanden juli en augustus.
Buiten deze tijden contact: Alie van den Berg (0186) 61 42 40

ISSN 2210-8645

Inhoudsopgave

Van het Bestuur	3
Publicaties van de HVO <i>Rob van Brakel</i>	4
Aland Hendricksz. Spendel (1661-1720) kastelein in Oud-Beijerland <i>Jan Spendel</i>	9
Oud-Beijerland in Schotland <i>Dick en Ellen van der Linden</i>	13
Coöperatieve Broodbakkerij 'Ons Belang' <i>Pieter Jan in 't Veld</i>	15
Het Rampjaar 1672 <i>Jan Paul van der Spek</i>	17
Joods bezit (aanvulling) <i>Pieter Jan in 't Veld</i>	27
Thema foto's: Werkzaamheden aan de Spuidijk	

Van het Bestuur

Inmiddels zijn de wekelijkse mails over Koen Visser afgesloten. En zijn we begonnen met een aantal pareltjes uit de collectie van Joris Buitendijk. Als die afgelopen zijn beginnen met een nieuwe serie fotomateriaal. De komende jaren blijft u de wekelijkse mails op donderdag ontvangen. Op 1 november is het eerste exemplaar van het Jumbo plaatjesalbum "Oud-Beijerland door de jaren heen" door Esmee Koornneef aan wethouder Harry van Waveren overhandigd. Een album met 177 bijzondere historische plaatjes. Onze vereniging mocht voor Jumbo dit boek samenstellen.

Esmee Koornneef overhandigd wethouder Harry van Waveren het eerste exemplaar van het Jumbo plaatjesboek

Onze jaarvergadering voor 2023 is vastgesteld op **23 februari**. Wij hebben twee bijzondere sprekers voor deze avond benaderd, als bestuur zijn we blij dat beide positief op ons verzoek hebben gereageerd. noteer deze datum alvast. We hebben allemaal kunnen constateren dat alle noodzakelijke uitgaven duurder zijn geworden. Wij zijn als bestuur blij dat we kans hebben gezien om de contributie voor 2023 gelijk te houden.

Publicaties van de HVO

of: hoe leven en werken in OB werd en wordt vastgelegd
Rob van Brakel

Aandacht voor het verleden kan zich richten op gebeurtenissen in lang vervlogen tijden, maar ook op zaken die relatief kort geleden zijn, en waarvan de sporen nog in het dagelijks leven zijn terug te vinden, al is het maar in de naamgeving. Vanwaar de straatnaam “Crayenbosch”? Of “Molendijk”? Of “Roodpad”? Waarom moest het Havenkwartier gesaneerd worden, voordat er gebouwd mocht worden? En wie was die burgemeester Hammer, naar wie een ‘baan’ is genoemd? Uit die jongste geschiedenis, met name de 19^e en de 20^e eeuw, is door de HVO veel uitgezocht, vastgelegd en uitgegeven. In eerste instantie vooral in het bulletin Beijerlandsche Berichten, waarvan er nu een exemplaar voor u ligt, maar daarnaast ook in afzonderlijk uitgegeven publicaties:

Pieter Jan in 't Veld:

Waterleiding in Oud-Beijerland;
Gas en elektriciteit in Oud-Beijerland;
Sigarenmakers in Oud-Beijerland;
Van Kraaijenbosch tot Havenkwartier;
Burgemeesters van Oud-Beijerland 1852 - 2005.

Jan Paul van der Spek:

Huis van Egmont en de Beijerlanden.

Leen van Driel:

Als oorlog een dorp overvalt.

Alie van den Berg:

Het Joodse verleden van Oud-Beijerland.

In het begin van de 19^e eeuw was Oud-Beijerland een dorp als zovele in Nederland. Het was dan weliswaar de hoofdplaats van de Hoeksche Waard, maar ook hier leefde het grootste deel van de bevolking in bittere armoede, en was er maar een klein deel welgesteld. Dat ‘welgesteld’ zouden de meeste inwoners van nu met een flinke korrel zout nemen, want ook de huizen van de gegoeden waren voor ons gevoel donker, vochtig, en dingen als stromend water, gas of elektriciteit waren niet voorhanden.

De eerste twee uitgaven gaan over die drie laatste zaken, want halverwege de 19^e eeuw kwam men er in Engeland achter dat een aansluiting op stromend water essentieel was bij het voorkomen van een ziekte als cholera. In 1887, na een ernstige pokkenepidemie, besloot men ook in Oud-Beijerland dat het tijd werd voor een waterleidingbedrijf. Er kwam een watertoren, ongeveer op de plaats waar nu het politiebureau is. Diverse huizen werden aangesloten op het leidingnet, er kwamen

‘publieke pompen’ voor wie geen aansluiting kon betalen (de meerderheid van de bevolking), en er kwamen brandkranen, wat blussen voor de brandweer een stuk gemakkelijker maakte. Diezelfde brandweer hielp het waterleidingbedrijf op haar beurt uit de problemen, toen in de strenge winter van 1962/63 de inlaatbuizen dicht waren gevoren, door water uit het Spui in de zuiveringsbekkens te pompen. Inmiddels zijn de drie watertorens die nodig waren voor een constante waterlevering, alweer gesloopt, en

**foto 1920, v.l.n.r Cornelis 't Hart, Leen Groeneweg, Janus Koks, Jan Hogerwerf
Dirk Eikelenboom (boven)**

hebben we ook geen eigen waterleidingbedrijf meer.

Gas was er al eerder, want het gasbedrijf werd al in 1861 opgericht, maar anders dan u waarschijnlijk denkt, was dat gas niet voor koken en verwarmen bestemd, maar voor verlichting. Het was ook geen aardgas: dit gas werd gewonnen uit steenkool en opgeslagen in grote ‘gashouders’ (pas vanaf 1966 kwam er aardgas). De gasfabriek kwam aan de Oostdijk, werd na 1926 verlaten, maar staat er nu nog (als garage). In het begin was de concurrentie van petroleum groot; het heeft er zelfs even om gespannen of het gasbedrijf het wel zou redden. Vanaf 1896 gebruikte men het gas voor het eerst in zogenaamde ‘kookfornuizen’, maar dat gebeurde lang niet algemeen: nog in 1926 werden cursussen gegeven voor het koken op gas. Elektriciteit deed zijn intrede pas in 1929; het werd geleverd vanuit Dordrecht. Vandaag de dag kunnen we ons een maatschappij zonder elektriciteit niet meer voorstellen, maar tot 93 jaar geleden deed

haven voor 1976

ons dorp zonder. Ik ga overigens niet alle vragen gesteld aan het begin van dit artikel beantwoorden (kijk daarvoor op onze website, in de publicaties en in "Beijerlandsche Berichten"), maar over één ervan laat ik wel mijn licht schijnen: Crayenbosch. Nu in quasi-oude spelling een straat in de Oosterse Gorzen, maar vroeger onder de naam

"Kraaijenbosch" een ruig stuk land aan de overkant van de Havendam, het gebied van het huidige Havenkwartier. Na het besluit van de gemeenteraad in 1898 om de haven te verbreden, koopt men een deel van de grond om het allereerste 'industrieterrein' te vestigen. Er komt een scheepswerf, een grutterij, een sigarenfabriek, een bouwbedrijf (nu aan de Rembrandtstraat), een palingrokerij (later Koen Visser, nog later Master Foods) en onder andere een houtbewerkingsbedrijf. Verder de ambachtsschool en de nieuwe gasfabriek, en – merkwaardig tussen alle industrie – een villa, villa "Emergo". Later komen er meer woonhuizen, voornamelijk voor personeel en de telgen van de firma Koen Visser. Het gebied wordt ontsloten door een brug, want tot 1981 was de Scheepmakershaven wat zijn naam aangeeft: haven.

In de loop van de jaren wordt alle andere bedrijvigheid afgebouwd, en blijft alleen Master Foods over. Als dit bedrijf ook verdwijnt, blijft een vlakte over, waarvan de grond, onder andere door de gasfabriek, behoorlijk vervuild is. De grond wordt gesaneerd en bebouwd; van industriegebied tot woonwijk...

Natuurlijk is hiermee niet alles over Oud-Beijerland gezegd, maar dat kan ook niet in één artikel. Bent u geïnteresseerd: behalve de publicaties kunt u ook veel informatie vinden in de "Beijerlandsche Berichten". Zo is er een special gewijd aan "100 jaar firma Hollaar" en een aan het kerkje aan de Beneden Molendijk

ter gelegenheid van 125 jaar Nederlandse Protestantse Bond. Voorbeelden uit een van de jongste nummers zijn "Notabelen voor de rechter" en "Gewelstenen aan de Karel Doormanstraat". Een mooie gelegenheid om uw woonplaats te leren kennen!

B A Z Z
Jeans & Casual

Oost-Voorstraat 27-28, Oud-Beijerland
www.bazzcasual.nl

www.makocleaning.nl

mako
cleaning service

Schoonmaak-onderhoud
Glazenwasserij
Gevelreiniging
Graffitiverwijdering

L.J. Costerstraat 4 • Oud-Beijerland
 Telefoon 0186 - 619 500

0186-617078
uitvaartverzorgingmoree.nl
 Prins Hendrikstraat 20-22
 3262 ST Oud-Beijerland

Moree
 uitvaartverzorging

Aland Hendricksz. Spendel

kastelein in Oud-Beijerland
Jan Spendel

Aland Spendel was eind zeventiende en begin achttiende eeuw kastelein (hospes) van de herberg (logement) op de begane grond maar onder het Raad- of Dorps huys van Oud-Beijerland. Op de bovenverdieping waren de vertrekken van de Hoge Vierschaar (rechtspraak): de Baljuw en zijn leenmannen. Ook de Magistraat was er gevestigd met zijn college bestaande uit Schout en zeven Schepenen en met een Secretaris. Aan de achterkant van de bovenverdieping was er ook een civiele gijzelkamer voor het in bewaring nemen van personen die nog terecht moesten staan. Gijzeling was toentertijd een middel om iemand te dwingen schulden te betalen. Op de deur van de gijzelkamer stond de geschreven overdenking: „*Bemindt Godt boven allen werelt wijdt. Niemand onbenijdt*”.

Zelf woonde Aland met zijn gezin in het benedenste gedeelte. Dat was op stand, maar ook dicht bij werk, nodig om snel en goed te kunnen schakelen in het multifunctionele “Raethuys van Out Beyerlant”. Aland Spendel had gasten die hij bediende in zijn herberg (logement) en in de vergaderzalen van de “vroede vaderen” in het Raadhuis. Het overleggen van deze heren ging samen met een gezonde lust aan eten en drinken.

Aland zorgde ook voor de gegijzelden in de gijzelkamer. Deze gevangenen kregen hun natje en droogje en goede zorg van hem. Maar ze moesten er wel zelf voor betalen. Een gevonden nabetaling laat dat zien. Aland ontving in 1717 als “gewesene Hospes op ‘t Dorp Huys van Oudtbeijerlandt een Somme van ses en vijftig guldens tien stuivers wegens gijzelskosten van Hugo Boon betaald”. De

Deur gijzelkamer, vroeger op de bovenverdieping

concurrentie van de herberg "De Ouden Hoorn" en in mindere mate van de herbergen "De Nieuwen Hoorn", "Het Witte Paard" en "Sint Joris".

Aland/Alant Spendel komt uit de stad Oudewater. Hij is het tweede kind en de eerste zoon van de Hendrick Alands. Spendel en Marrichgen Jans Proncker. In de winter van 1661 wordt hij op 16 december gedoopt. Hij groeide op in de stad Oudewater, samen met zijn zussen en broers Anna (1658), Gerrit (1664), Stijntgen (1667) en Willem (1672). Vader Hendrik was eigenaar van een verfbedrijfje annex manufacturenwinkel.

handelaar Boon had in 1713 geweigerd om dorpsbierimpost (belasting) voor ingevoerd Engels bier te betalen. Hij werd daarvoor en in opdracht van het gemeentebestuur door de kastelein Aland Spendel gegijzeld. Hugo Boon kwam tot inkeer en betaalde alsnog.

In de achttiende eeuw was Oud-Beijerland een welvarend dorp. De markt werd druk bezocht en in de haven was er volop handel. De welvaart is duidelijk te zien aan de verrezen statige herenhuizen langs de waterkant. Aland profiteerde volop van de economische groei. Zijn herberg onder het Raadhuis was in trek. Hij had nog wel in het dorp de

Ze hadden het als middenstanders goed in Oudewater. De volwassen geworden Aland bleef niet lang hangen in Oudewater. Hij koos voor het ondernemerschap en avontuur elders. 55 kilometers van zijn stad Oudewater maakte hij carrière als kastelein in Oud-Beijerland, een dorp met stadse allure. Daar trouwde hij op 7 oktober 1691 de 33-jarige Schiedamse weduwe Martijntje Hendricks Ramp met wie hij twee dochters kreeg: Wijntje (1693) en Maria/Marigje (1696).

Martijntje Spendel-Ramp stierf in het kraambed, waarschijnlijk aan kraamkoorts, en werd op 15 juni 1701 in Oud-Beijerland begraven. Haar doodgeboren kindje ging haar voor op 9 juni 1701. Het was een in- en inrieste periode in het leven van Aland en zijn kinderen. Plotseling stond hij alleen voor de opvoeding van zijn jonge dochters. Na een halfjaar van weduwnaarschap hertrouwde Aland op 40 jarige leeftijd. Dat was in zijn woonplaats Oud-Beijerland op 18 december 1701 met de 25 jarige jonge vrouw Lijntje Cornelis Romeijn. Wijntje en Marigje kregen op deze wijze een nieuwe moeder en later in februari 1703 zelfs een zusje Anna er bij. De drie zusjes groeiden op tot volwassen huwbare vrouwen.

26. Novemb. Alant Spendel Wed. van
3. 2. de. w. Martijna Ramp en Lijntje Cornelis
getuigen: geacht Romeijn jonge Dochter geboren in
Dordrecht op 11. 10. 1691. en beide aldaar woonende
getuigen: Dordrecht op 11. 10. 1691. Sponsus in juris
was opgetuigd op 4. 10. 1691. Sponsus in juris
3. hier getuigd: Sponsus in juris
Dordrecht op 11. 10. 1691. Sponsus in juris
Dordrecht op 11. 10. 1691. Sponsus in juris

aantekening huwelijk Alant Spendel en Lijntje Cornelis Romeijn

Maria trouwde vanuit de kasteleinswoning onder de raadhuis op 3 mei 1715 met de huistimmerman Jan Aldertse de Bois. Twee jaar later kreeg Aland zijn eerste kleinkind. Aldert de Bois werd op 30 mei 1717 gedoopt in Oud-Beijerland. De getuigen zijn, zijn grootvader Aldert de Bois en tante Wijntje Spendel. Er volgde een tweede kleinkind met de naam Aland. Duidelijk en volgens de traditie vernoemd naar zijn grootvader van moeders kant. Kleinzoon Aland de Bois werd op 4 juli 1719 gedoopt en de getuige was nu weer Wijntje Spendel. Aland Spendel maakt het wel mee maar ontbreekt als doopgetuige. Waarschijnlijk was hij toen al ziek en niet in staat om naar de doop te gaan. Hij overleed een jaar later en werd op 14 oktober 1720 in zijn woonplaats Oud-Beijerland begraven. Aland is op 56 jarige leeftijd ergens in het jaar 1717 gestopt met zijn kasteleinswerk en gaan rentenieren. Lang heeft hij er niet van genoten. Hij laat in 1720 zijn vrouw Lijntje, zijn dochters Wijntje, Maria en Anna, zijn schoonzoon Aldert en

Interieur van een herberg, illustratief voor de herberg van Aland Spendel
Tekening van Anthonie van den Bos (1778-1818), collectie Rijksstudio

zijn kleinkinderen Aldert en Aland achter. Wijntje en Anna zijn huwbaar en vinden niet lang na zijn dood een echtgenoot.

Bovenstaand artikel werd eerder gepubliceerd door Jan Spendel op de website spendelgenealogie.nl. Met toestemming van de schrijver is dit artikel in deze Beijerlandsche Berichten gepubliceerd. De illustraties zijn aangepast.

Oud-Beijerland in Schotland

Dick en Ellen van der Linden

Tijdens onze vakantie in Schotland, deze zomer, maakten wij ook een bezoek aan The Library of Innerpefferay, gevestigd in een oud schoolgebouw met daarbij een kapel met begraafplaats.

In de bibliotheek bevindt, buiten een schat aan boeken en andere geschriften, zich een atlas uit 1682 met kaarten vanaf 1538.

Tot onze verrassing mochten wij een blik in deze atlas werpen. De conservator een Vlaamse mevrouw, liet op onze vraag zien dat op kaart van Zeeland ook de Hoeksche Waard, Voorne en

Putten en Goeree Overflakkee waren aangegeven. Op bijgaande foto is te zien dat 'Beyerlandt' er ook op staat. Wanneer deze kaart gemaakt is werd ons niet geheel duidelijk. Zo is zelfs Oud-Beijerland in Schotland te zien.

de Groot
Oud-Beijerland

Bij ons vind je een groot assortiment aan doe-het-zelf artikelen. We zijn daarin zo breed mogelijk en doen ons best om iedere doe-het-zelf klus tot een succes te maken. Kom je onverhoopt niet uit een klus? Vraag ons dan gerust om advies. Met de kennis die wij aan boord hebben kunnen we je ongetwijfeld vakkundig helpen. Mocht je er echt niet uit komen, dan hebben we altijd nog een kundige montage service achter de hand.

Openingstijden

Ma	08:00 - 20:00
Di	08:00 - 20:00
Wo	08:00 - 20:00
Do	08:00 - 20:00
Vr	08:00 - 20:00
Za	08:00 - 17:00
Zo	Gesloten

Rembrandtstraat 7, 3262 HN Oud-Beijerland | (0186) 61 21 21 | oud-beijerland

BETON HERSTEL | COATINGS | INJECTEREN | BETON REINIGING

SINKE BETONONDERHOUD SPECIALIST IN BETONREPARATIES

Sinke Betononderhoud is gespecialiseerd in betonreparaties, zowel esthetisch als constructief.

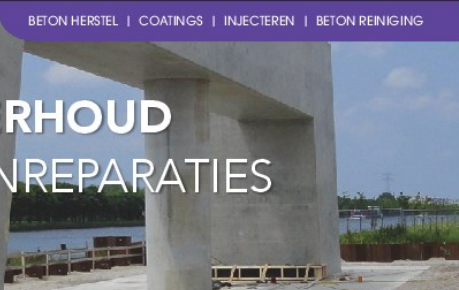
Veelzijdig zijn wij betrokken bij betononderhoudsprojecten in Nederland en België. Daardoor is er ruime kennis en ervaring in huis voor het repareren en herstellen van betonconstructies.

Bij alle mogelijk denkbare betonconstructies kunnen wij de betrouwbaarheid en functie in ere herstellen.

Wij hebben diverse reparatiemethodes tot onze beschikking: handmatige betonreparaties, betonspuiten, verpompen van mortels, injecteren van scheuren met epoxy hars of pur.

Welke techniek wordt toegepast is afhankelijk van de gestelde eisen, het type schade en de constructie.

Geïnteresseerd in één van onze diensten?
Neem vrijblijvend contact met ons op. Wij staan garant voor maatwerk, hoogstaande kwaliteit en gedegen advies.

DONKERVORSTLAAN 12 | 3261 NE OUD-BEIJERLAND | T 085 - 0498858 | WWW.BETONHERSTELLEN.NL | INFO@BETONHERSTELLEN.NL

Broodbakkerij 'Ons Belang'

Pieter Jan in 't Veld

Volgens de Staats courant van 10/11 augustus 1913, no. 186, werd op 14 juli 1913 bij notaris I.G. ten Doesschate de Oud-Beijerlandsche coöperatieve bakkerij "Ons Belang" opgericht. De coöperatie wordt aangegaan voor de periode van 29 jaar en eindigt op 14 juli 1942. De oprichters zijn:

Gerrit Romeijn, betonwerker.

Arie Weeda Gerritsz., koopman.

Johannes van der Korput, arbeider.

Cornelis de Bruin, gepensioneerd ambtenaar.

Volgens artikel 5 kunnen als leden toetreden Oud-Beijerlanders die bekwaam zijn tot het sluiten van overeenkomsten. Men is wel verplicht tot het kopen van een aandeel in de coöperatie. Het doel van de coöperatie is haar leden brood van goede kwaliteit te verschaffen. Hoe men toen dacht over de rechten van vrouwen laat artikel 6 lid c zien: "ongehuwde vrouwen die lid zijn worden ontzet uit hun lidmaatschap door huwelijk, de

'Ons Belang' in de Kerkstraat voor het oude pand

echtgenoot van het ontzetten lid, mits niet zelf lid zijnde, binnen 14 dagen na bericht van ontzetting lid worden op de voorwaarden waaronder zijne vrouw op het ogenblik der ontzetting lid was”.

De coöperatie huurde een bakkerij in de Kerkstraat 68 naast de slagerij van Schipper. De bakkerij werd waarschijnlijk te klein, want op 6 november 1923 vraagt aannemer Fop de Groot namens de Coöperatieve broodbakkerij “Ons Belang” vergunning aan bij de gemeente voor de bouw van een broodbakkerij met pakhuis. En het aanwijzen van de rooilijn voor genoemd gebouw. Gemeente-architect Hulst laat weten aan het college van burgemeester en wethouders dat hij de rooilijn ter plaatsen zal aanwijzen. De bakkerij wordt gebouwd hoek Julianastraat/ Emmastraat, Kadastraal nummer sectie D no. 889. Het gaat hier over het latere pand Julianastraat 43, in het toenmalige uitbreidingsgebied. De Emmastraat en de prins Hendrikstraat waren in ontwikkeling. In 1937 is er wellicht weer een bouwaanvraag bij de gemeente ingediend want op 28 juni 1937 geeft de gemeente-architect Hulst aan het college van burgemeester en wethouders aan, dat de bouwvergunning kan worden afgegeven. Het college beslist hierop op 12 juli 1937 positief.

Ondanks dat het in de stukken niet geheel helder is, gaat het hier over het bouwen van een winkel en woonhuis in de Julianastraat. Het Kadasternummer is sectie D no. 2628. Het postadres van de Coöperatie is Zandpad 26. De eerste bewoner van het woonhuis is de bakker Jan van Santen. Omstreeks 1950 wordt het pand overgenomen door de zaaivereniging Oud-Beijerland.

Julianastraat 43, 7 juli 2020

Het rampjaar 1672

Jan Paul van der Spek

**Cornelis de Witt,
baljuw van de Beijerlanden**

Het jaar 1672, nu precies 350 jaar geleden, staat in de Nederlandse Geschiedenis bekend als het Rampjaar. De Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden werd aangevallen door Engeland, Frankrijk en de bisdommen Münster en Keulen. Ook werden de gebroeders Johan en Cornelis de Witt in Den Haag op gruwelijke wijze vermoord. Omdat deze gebeurtenissen ook iets met Oud-Beijerland te maken hebben, hier enige aandacht voor dit Rampjaar. Cornelis de Witt, één van gebroeders De Witt was tot kort voor zijn dood Baljuw van de Beijerlanden en zijn grote tegenspeler Willem Tichelaar was een geboren Oud-Beijerlander. Cornelis, de oudere broer van Johan de Witt, was sinds 1654 Ruwaard van Putten en Schout van Geervliet en burgemeester van Dordrecht. Daarvoor

was hij Raad in de Admiraliteit op de Maze in Rotterdam. Tijdens de Engelse Oorlogen vertegenwoordigde hij de Staten op de vloot. Het bracht hem in 1667 naast Michiel Adriaansz. de Ruyter de nodige roem door het welslagen van de tocht naar Chatham. Het verhaal gaat dat hij bij het reizen van Geervliet naar Dordrecht zijn oog liet vallen op een fraai huis in Oud-Beijerland. De functie van Baljuw was tijdelijk vrij gekomen doordat de Baljuw van de Beijerlanden, Andries Hesselt de Dinter wegens wanbestuur was geschorst. In de Oud-Beijerlandse archieven komt Cornelis de Witt voor het eerst voor in 1661. In het verslag van de Rechtdag gehouden op het Raadhuis van Oud-Beijerland wordt hij vermeld als: *‘mr. Cornelis de Witt als door het Hof van Holland plaatsvervangend gesteld tot de bediening van het Bailliu-ambt van de Beijerlanden’*. Erg veel heeft hij zich niet met de Beijerlandse zaken bemoeid. Hij liet bijna alles over aan zijn plaatsvervanger Bastiaan Andriesz Coomans. Een ruwe, corrupte man die de functie van Baljuw en Schout voor veel geld van De Witt had gepacht. In een woordenwisseling met de Schepenen sprak Coomans *‘gijluiden mooght het voor niet doen, ick moet er pachts genoeg aende de ruwaert voor geven’*. Uit de archieven blijkt dat Cornelis de Witt in de periode van 1662 tot 1665 slechts twee keer aanwezig was bij

aantekening doop Willem Tichelaar in 1644

een Rechtdag en wel op 10 en 24 mei 1663. De plaatsvervangend Schout en Schepenen hielden in diezelfde periode maar liefst 37 Rechtdagen.

In die tijd kwam ook Willem Tichelaar in beeld. Hij werd op 19 juni 1644 in de Dorpskerk van Oud-Beijerland gedoopt, als zoon van de chirurgijn Willem Jansz Tichelaar en Jannetje Jorisdr Hopsomer. Willem groeide op aan de Oost-Voorstraat in het huis dat zijn vader in juni 1645 gekocht had van de smid Gerrit Cornelisz Swaenhil. De gevelsteen (uit 1609) van de voormalige smederij is nog steeds aan de Oost-Voorstraat 25 te bewonderen. Tijdens sloopwerkzaamheden in 1961 is deze gevelsteen zwaar beschadigd, maar kon deze, na restauratie, teruggeplaatst worden. Later werd Willem, net als zijn vader, chirurgijn en hij vestigde zich in Piershil. Daar kwam hij in conflict met Cornelis de Witt, als Ruwaard van Putten, die in een aantal zaken Willem Tichelaar veroordeelde. In 1672 zou deze Willem Tichelaar, mogelijk uit wraak, een belangrijke rol spelen bij de veroordeling van Cornelis de Witt. Op 8 juli 1672 was hij immers in Dordrecht bij Cornelis de Witt op bezoek geweest. Ook zijn rol bij de moord op Johan en Cornelis de Witt op 20 augustus 1672 is nooit volledig opgehelderd. Wel is bekend dat Willem Tichelaar een jaargeld van 400 gulden ontving van de stadhouder Willem III en zelfs plaatsvervangende Ruwaard van Putten werd. Kort na die beruchte 20 augustus werd een door hem geschreven vlugschrift uitgegeven met de titel *'Waerachtigh verhael van het gepasseerde In, ende ontrent de saecken tussen Willem Tichelaar, mr. chirurgyn tot Piershil en mr. Cornelis de Witt, Ruwaard van Putten, Nopende de conspiratie tegens sijn Hoogheyt den Heer Prince van Orangien'*. In dit vlugschrift pleit hij zich vrij van de zaken waarin hij door Cornelis de Wit werd veroordeeld. Ook over het bezoek van 8 juli gaf hij een eigen lezing van de gesprekken: De Witt had hem 30.000 gulden en het baljuwschap van de Beijerlanden aangeboden in ruil voor de moord op prins Willem III. In 1712 stierf Willem Tichelaar armlastig in Den Haag. Prud'homme van Reine schrijft over de laatste periode het volgende: Volgens overlevering verviel Tichelaar tot armoede en liep hij tot op hoge leeftijd op krukken bedelend door de straten van Den Haag. Kinderen zouden hem achterna hebben

gelopen en bespot, roepende *'dese is de Barbier Tichelaar'*. Bij gebrek aan beter woonde hij op een gehuurd zolderkamertje. Hij werd door bijna iedereen gemeden en zou onder vier ogen hebben bekend dat hij Cornelis de Witt valselijk had beschuldigd en daarmee de oorzaak was van de moord op de gebroeders De Witt. Aangaande zijn laatste jaren is echter alleen zeker dat hij in augustus 1712 in Den Haag stierf.

Bronnen

Luc Panhuysen. *Rampjaar 1672*. (Amsterdam 2011)

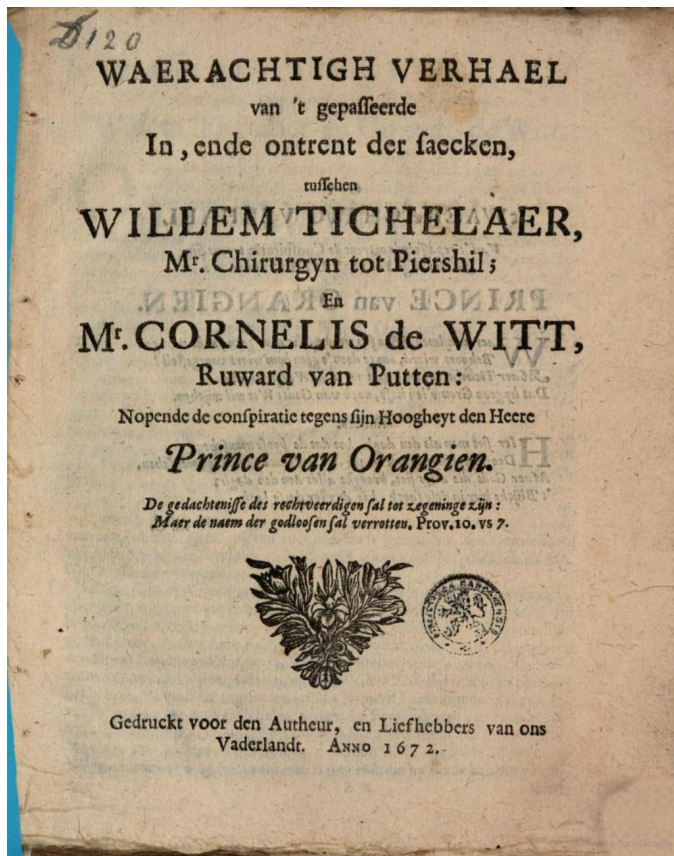
Ronald Prud'homme van Reine. *Moordenaars van Jan de Witt*. (A'dam 2013)

Felix van Hoorn in *Oud Nieuws*. Stichting Oud-Geervliet. (43), nr. 3. (2022)

G. Schilperoort. *Canon van de Hoeksche Waard*. (2021)

Gevelsteen smederij Oost-Voorstraat

Verslag van
Willem Tichelaer.

Door hem zelf
geschreven in
1672

Kraam 65 jaar weekmarkt
Wethouder van Waveren met kinderburgemeester Chris Buitendijk

Brood- en banketbakkerij
Voordijk b.v.

Molendijk 44 | Emmastraat 8b
Oud-Beijerland | Heinenoord
T 0186-612592 | T 0186-602086

bestelling@bakkervoordijk.nl
www.bakkervoordijk.nl

KLIJNSMIT
ADMINISTRATIE- & BELASTINGADVIESBUREAU

Beetsstraat 3, 3261 PL Oud-Beijerland
Telefoon 0186-61 51 37
E-mail info@klijnsmit.nl
Internet www.klijnsmit.nl

Werken aan de Spuidijk. Situatie afgebroken woningen Spuidijk, 1951

Aanleg van de nieuwe weg, 1995

Spuidijk na 1963

*Hoek Spuidijk, Zinkweg, Beneden Molendijk
Ongeveer 1965*

**...ook u kunt
geld verdienen
voor uw club,
vereniging
of ...!**

**Bent u lid van deze club of vereniging?
Dan kunt u de clubkas flink spekken!**

Koopt of verkoopt u een huis via makelaardij De Jong of laat u uw huis door ons taxeren, dan keren wij een bonus uit op de rekening van uw club, vereniging of ... van uw keuze. Deze bonus kan wel oplopen tot € 225,- per klant!

Kom voor meer informatie vrijblijvend langs bij één van onze vestigingen of kijk eens op onze website: www.makelaardijdejong.nl

Makelaardij De Jong
West-Voorstraat 29
3262 JP Oud-Beijerland
Telefoon 0186-617555

Makelaardij De Jong
Pieter Repelaerstraat 61B
3297 BL Puttershoek
Telefoon 078-6736255

De actieve Makelaar

www.makelaardijdejong.nl

funda
powered by nvm

Particulier & Zakelijk | Verkoop | Aankoop | Taxaties | Hypotheken

Joods bezit (aanvulling)

Pieter Jan in 't Veld

In het juninummer, pag. 13 schreef ik over het pand Beneden Molendijk 29. Ik stelde daarin dat het bankgebouw met rust werd gelaten door de Duitse bezetter omdat dit een onderdeel was van een onderneming. Nu vond ik twee advertenties die de zaak wat duidelijker maakt.

Het woonhuis van Hartog Koopman in de West Voorstraat 11, dat kort voor het wegvoeren van het gezin van Hartog Koopman werd verkocht aan Willem Johannes Smit, directeur van het waterleidingbedrijf. En daarmee buiten de inbeslagname bleef. Naar nu blijkt door twee gevonden advertenties in het Nieuwsblad voor de Hoeksche Waard en IJsselmonde van 4 augustus 1942, bevestigen dat ook de bank van Koopman, Beneden Molendijk 29 is veilig gesteld door deze over te dragen aan Willem Johannes Smit. Waarbij Smit als, vertrouwenspersoon, het bezit van de familie Koopman zo veel mogelijk in veiligheid kon stellen.

Bert Roos
ARCHITECTUUR

Een all-round architectenbureau, inzetbaar
voor bouw en verbouw, **renovatie** en **restauratie**
in alle segmenten van de woning- en utiliteitsbouw.

West-Voorstraat 25 B 3262 JP Oud-Beijerland T: 0186 614 157
M: 06 538 382 17 E: b.roos@bertroos.nl www.bertroos.nl

Voor een onafhankelijk
Hypotheekadvies

Neem contact op met John van Helden 0186-634214
j.vanhelden@schepassurantien.nl www.schep-assurantien.nl

**Elektrotechnisch Buro
Wijntje B.V.**

Bij elektrotechnisch bureau **Wijntje** kunt u terecht voor al uw
elektrotechnische installatiewerkzaamheden zoals onder andere:

- Licht- en kracht installaties
- Data netwerken • Noodverlichting
- Zwakstroom- en intercom installaties
- Keuren van elektrische apparaten
- Reparatie van witgoedapparaten
- Zowel voor bedrijven als particulieren

West-Voorstraat 14 3262 JP Oud-Beijerland 0186-612802 info@wijnjtjebv.nl www.wijnjtjebv.nl

Colofon:

Uitgave: Historische Vereniging Oud-Beijerland

Lay-out: Piet Spanjers

Druk: Gesponsord door Quadraat

*Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder uitdrukkelijke
toestemming van redactie en/of bronvermelding.*